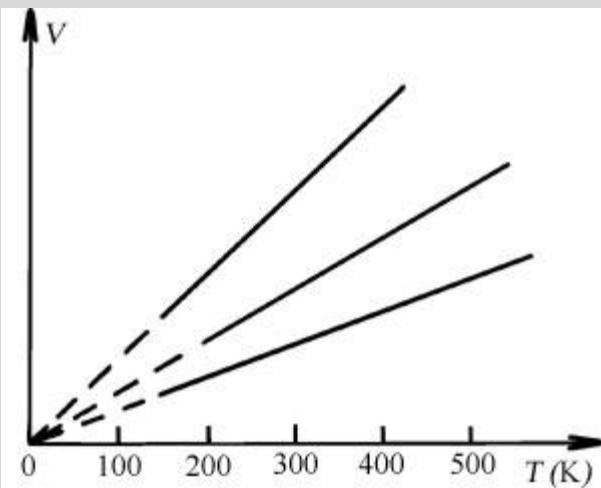
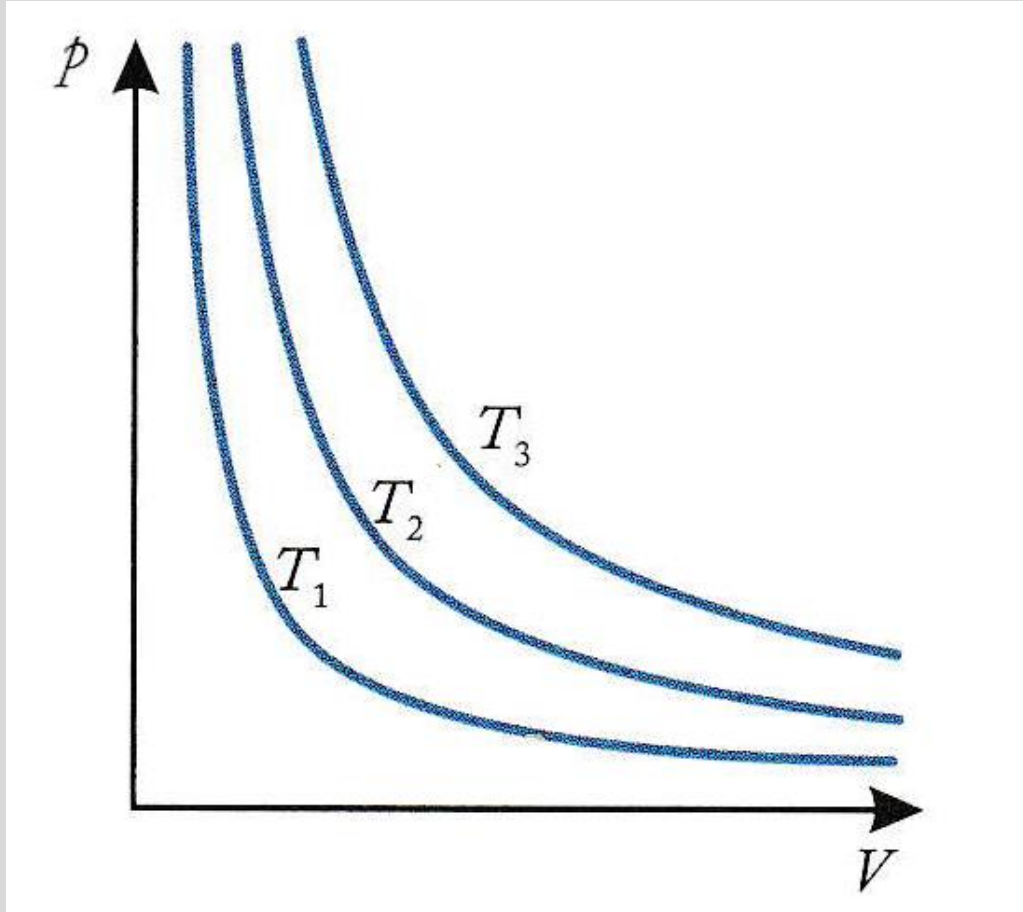

Grafikonok elemzése

Ideális gázok állapotváltozásai esetében

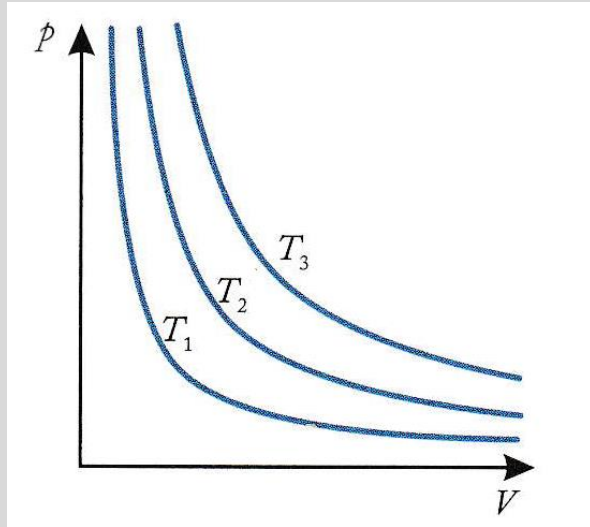
1. feladat

A grafikon izotermákat ábrázol, amelyek mentén a hőmérséklet állandó.

- Miért hiperbolákat kapunk?
- Milyen nagyságúak az egyes hőmérsékletek egymáshoz képest?

Megoldás

a) Az ideális gázok $p \cdot V = n \cdot R \cdot T$

állapotegyenlete alapján $p = \frac{n \cdot R \cdot T}{V}$.

Mivel R =állandó, n és T nem változik $n \cdot R \cdot T$ is állandó a nyomás (p) a térfogatváltozástól függ.

Rendezve az egyenletet $p = n \cdot R \cdot T \cdot \frac{1}{V}$.

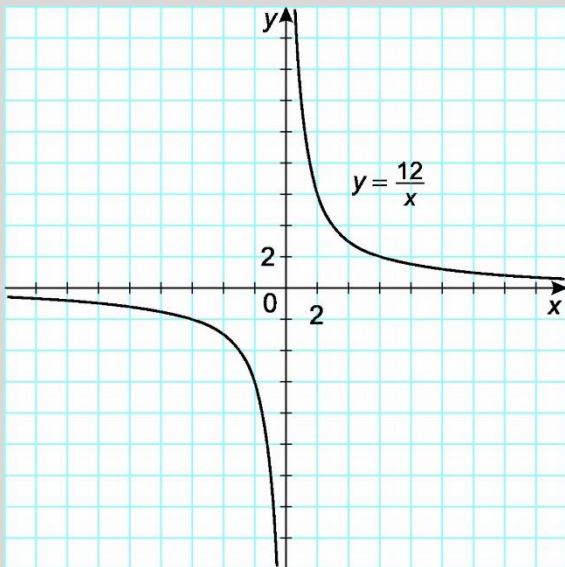
Ez olyan, mint az $y = \frac{a}{x}$ függvény, amelynek a képe hiperbola.

b) Ha az izoterm folyamat magasabb T hőmérsékleten játszódik le, akkor az $n \cdot R \cdot T$ állandó értéke is nagyobb lesz.

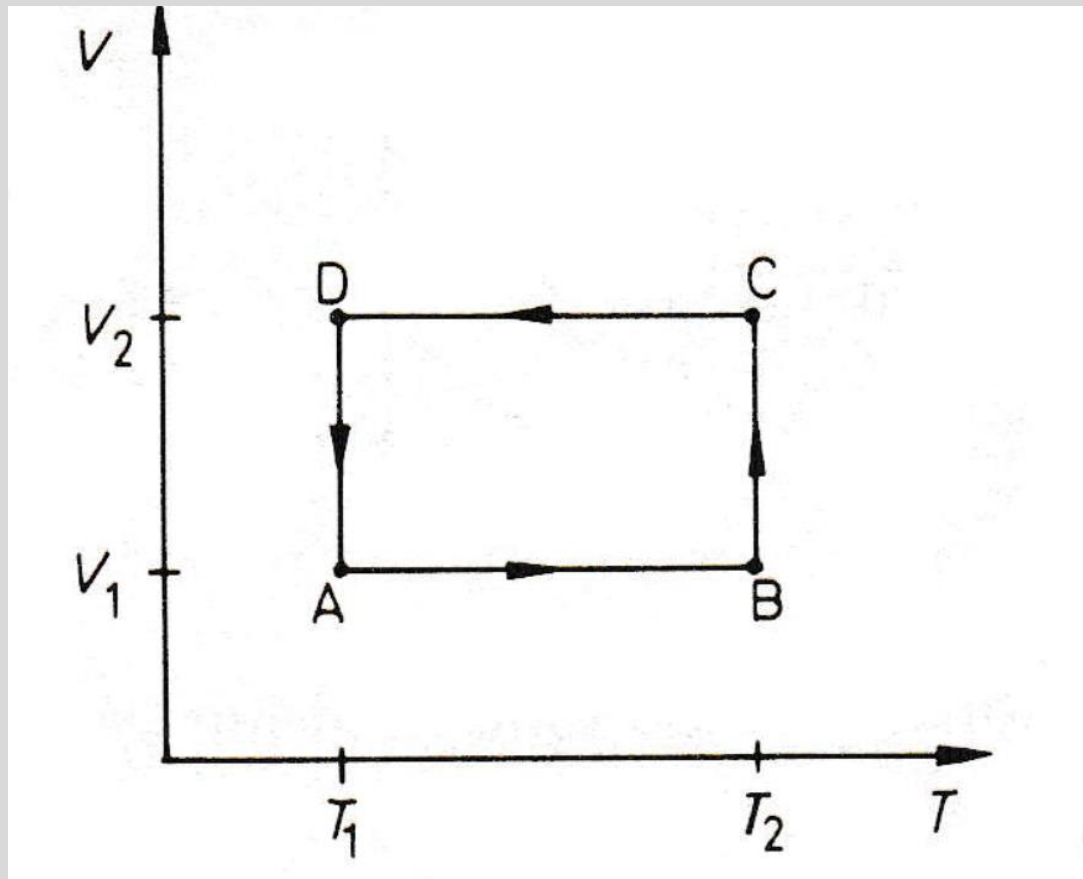
A grafikonon a hiperbolák eltolódnak a nagyobb értékek felé.

Vagyis $n \cdot R \cdot T_1 < n \cdot R \cdot T_2 < n \cdot R \cdot T_3$

$$T_1 < T_2 < T_3$$

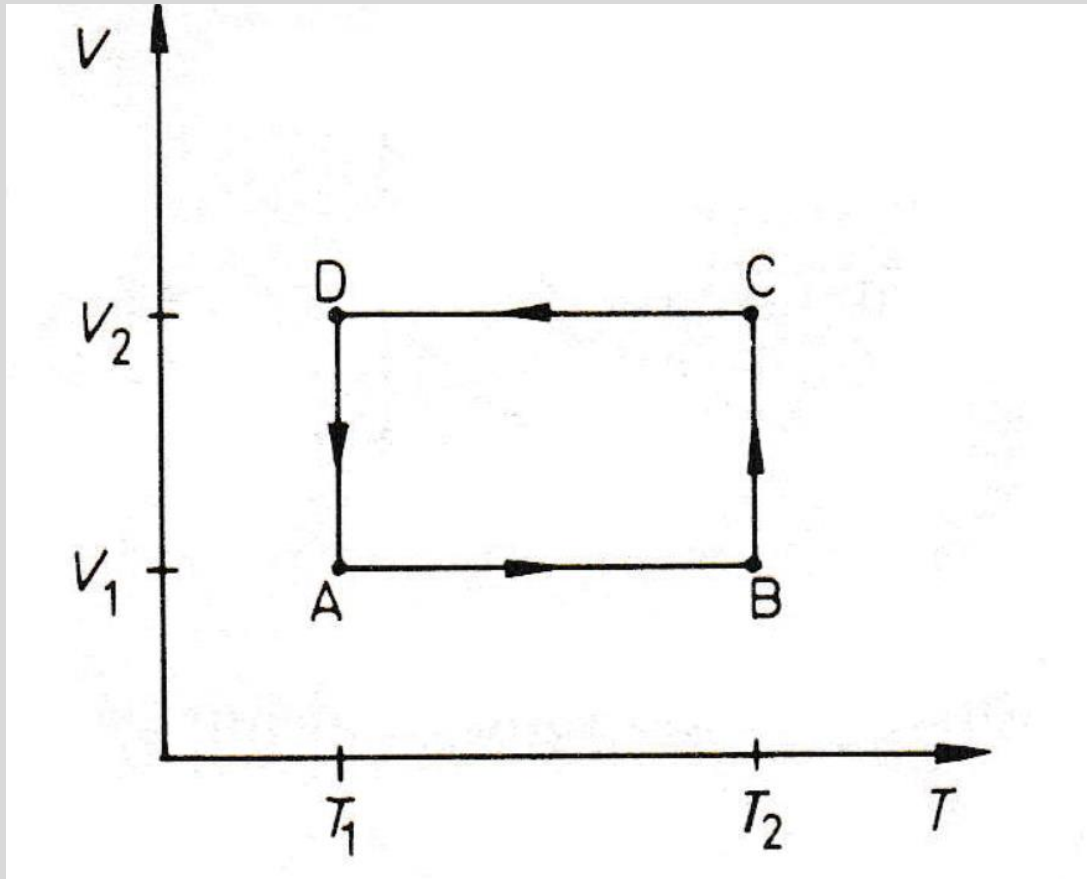
2. feladat

A grafikon a gáz térfogatát ábrázolja a hőmérséklet függvényében.

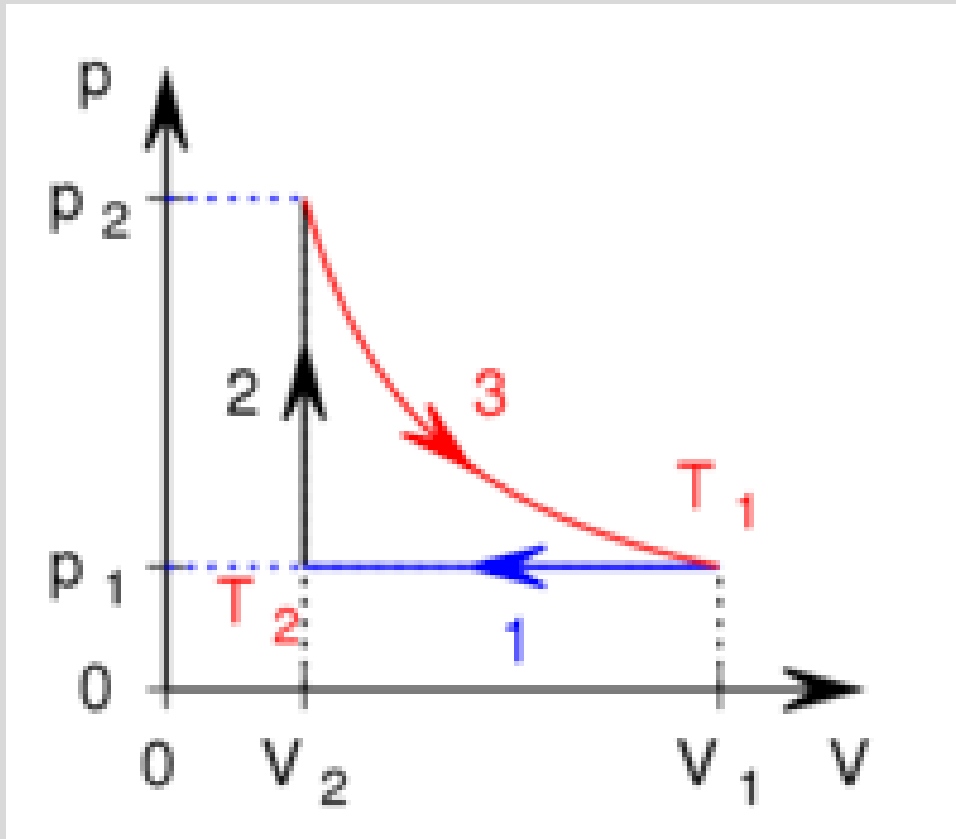
Milyen állapotváltozás történik az egyes részfolymatok során?

Megoldás

- A – B izochor állapotváltozás (V =állandó)
- B – C izoterm állapotváltozás (T =állandó)
- C – D izochor állapotváltozás (V =állandó)
- D – A izoterm állapotváltozás (T =állandó)

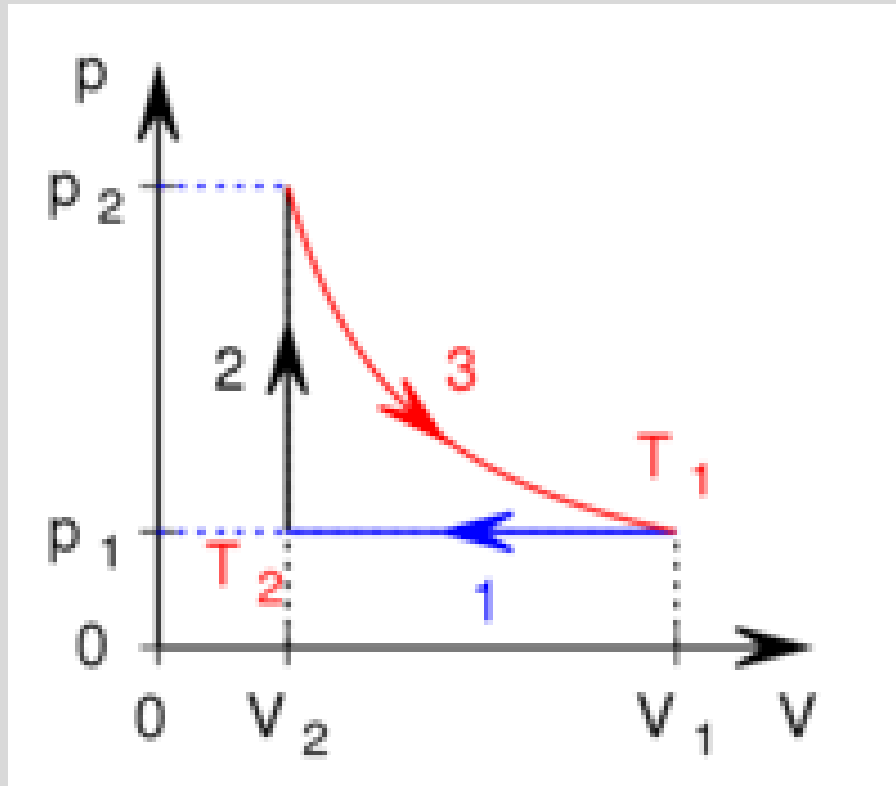
3. feladat

A grafikon ideális gáz nyomását ábrázolja a térfogat függvényében.

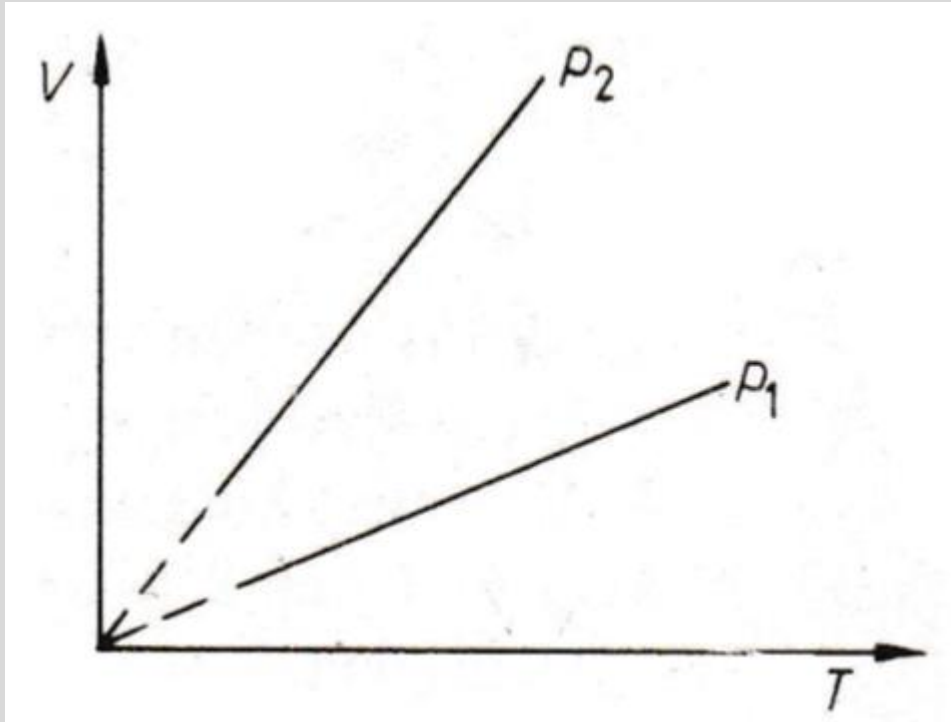
- Milyen állapotváltozások történnek az 1. 2. és 3. folyamat során?

Megoldás

1. izobár állapotváltozás
2. izochor állapotváltozás
3. Izoterm állapotváltozás

4. feladat

A grafikonon azonos fajtájú és tömegű két gázmennyiség egy-egy **izobár állapotváltozását** ábrázoltuk.

- Melyik állapotváltozáshoz tartozik nagyobb nyomás? Miért?
- Mire utalnak a szaggatott vonalak?

Megoldás

a) Az ideális gázok $p \cdot V = n \cdot R \cdot T$ állapotegyenlete alapján $V = \frac{n \cdot R \cdot T}{p}$.

Mivel R =állandó, n és p nem változik $\frac{n \cdot R}{p}$ is állandó a térfogat (V) a hőmérséklettől függ.

Rendezve az egyenletet $V = \frac{n \cdot R}{p} \cdot T$.

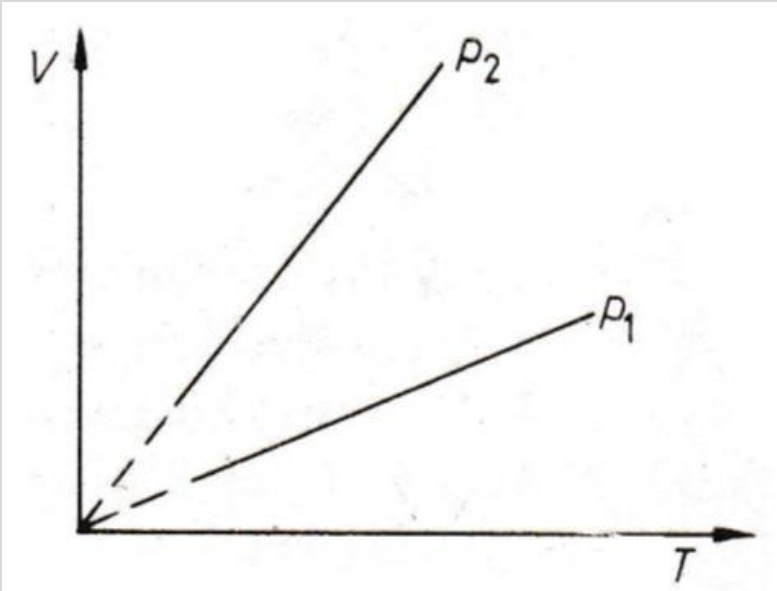
Ez egy egyenes egyenlete. Hasonlóan az $y = a \cdot x$ függvényhez.

Merdekebb egyeneshez nagyobb $\frac{n \cdot R}{p}$ szorzó tartozik.

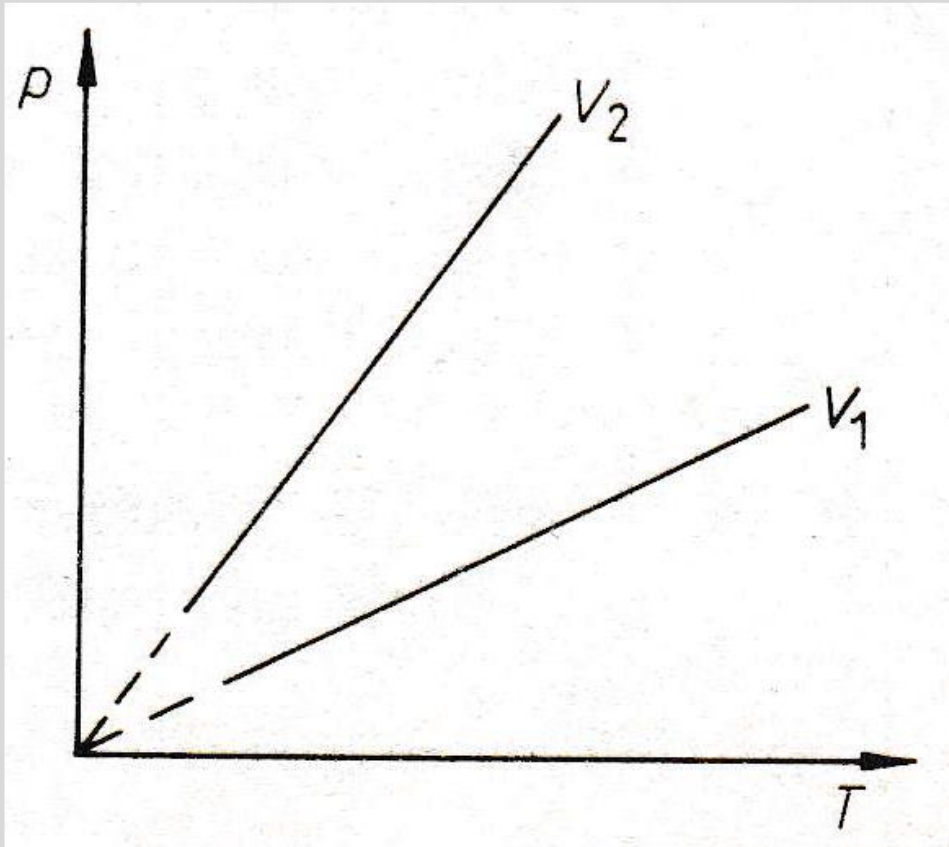
Tehát $\frac{n \cdot R}{p_2} > \frac{n \cdot R}{p_1}$. Azaz $\frac{1}{p_2} > \frac{1}{p_1}$. Ezt $p_1 \cdot p_2$ -vel szorozva

$$p_1 > p_2 \text{ adódik.}$$

b) A gázok bizonyos hőmérséklet alatt cseppfolyósodnak. A szaggatott vonal egy elméleti, valójában nem létező állapotra utal.

5. feladat

A grafikonon azonos minőségű és tömegű gázmennyiség **izochor állapotváltozását** ábrázoltuk két különböző térfogaton.

- Melyik állapotváltozáshoz tartozik nagyobb térfogat? Miért?

Megoldás

A feladat megoldása hasonló az előzőhöz.

Az ideális gázok $p \cdot V = n \cdot R \cdot T$

állapotegyenlete alapján $p = \frac{n \cdot R \cdot T}{V}$.

Mivel R =állandó, n és V nem változik $\frac{n \cdot R}{V}$ is állandó a nyomás (p) a hőmérséklettől függ.

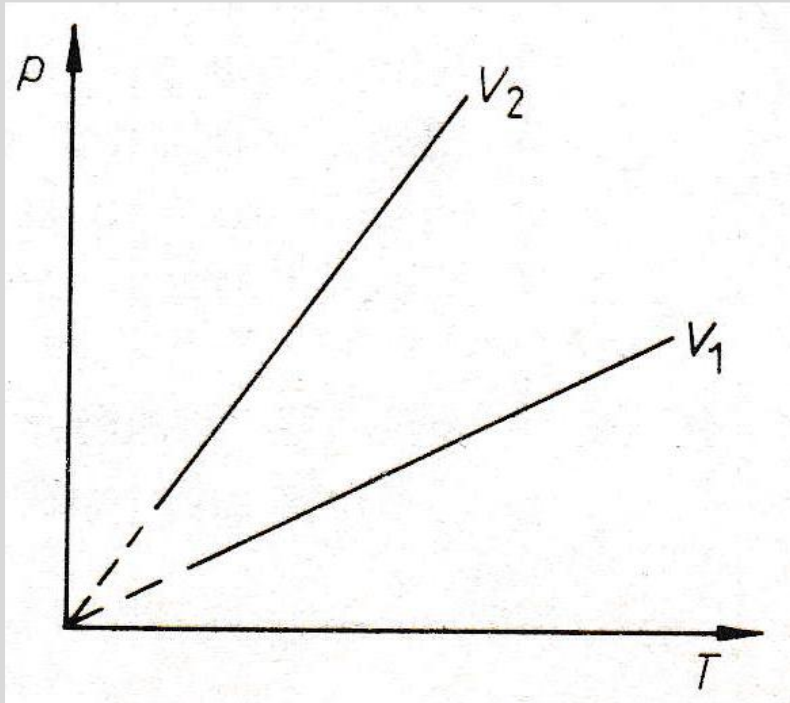
Rendezve az egyenletet $p = \frac{n \cdot R}{V} \cdot T$.

Ez egy egyenes egyenlete. Hasonlóan az $y = a \cdot x$ függvényhez.

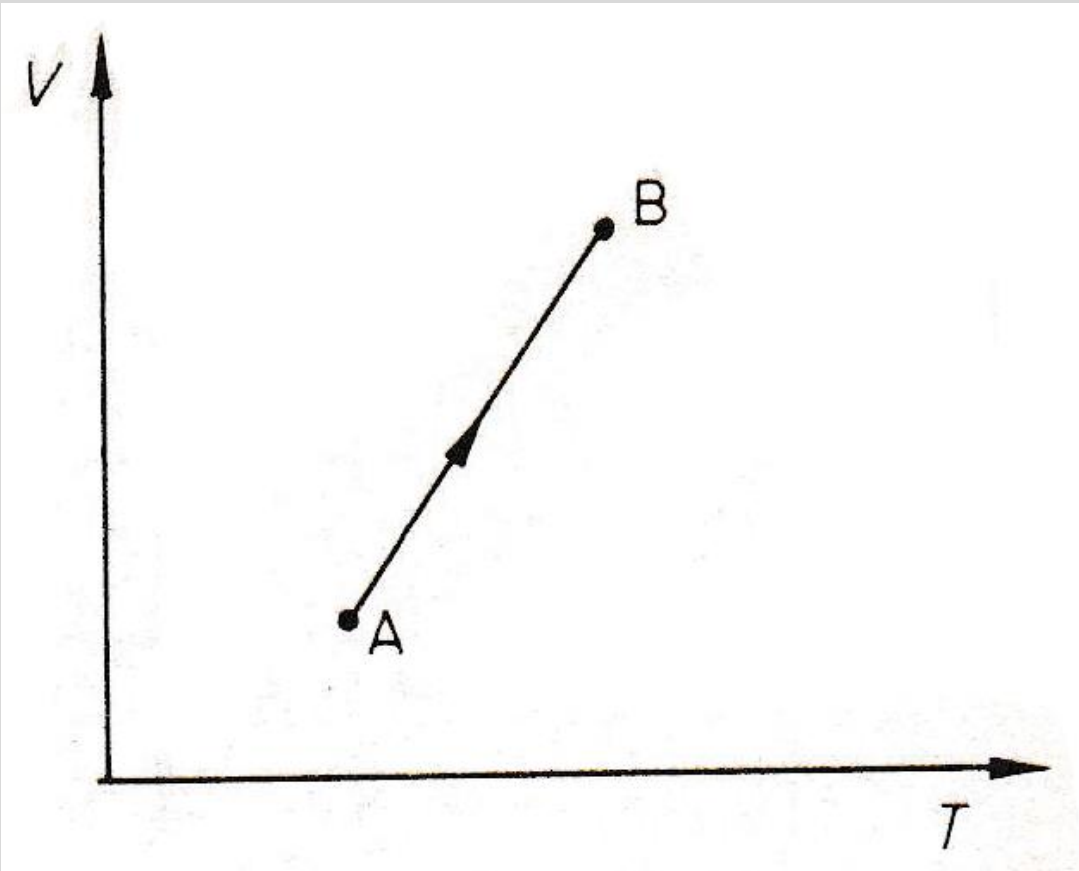
Meredekebb egyeneshez nagyobb $\frac{n \cdot R}{V}$ szorzó tartozik.

Tehát $\frac{n \cdot R}{V_2} > \frac{n \cdot R}{V_1}$. Azaz $\frac{1}{V_2} > \frac{1}{V_1}$. Ezt $V_1 \cdot V$ -vel szorozva

$$V_1 > V_2 \text{ adódik.}$$

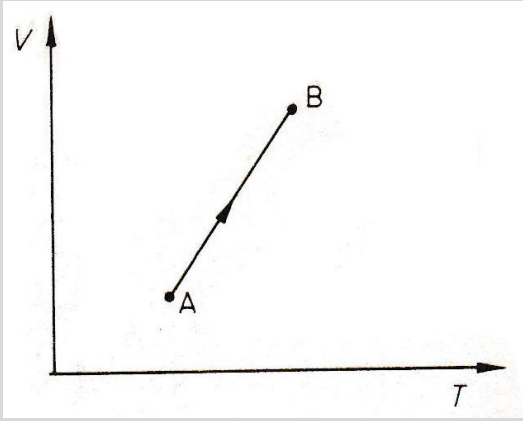

6. feladat

- Az $A \rightarrow B$ nyíl ideális gáz állapotváltozását jelzi a V - T diagramon.
- Nőtt vagy csökkent a gáz nyomása a folyamat során?
- Indokoljuk állításunkat!

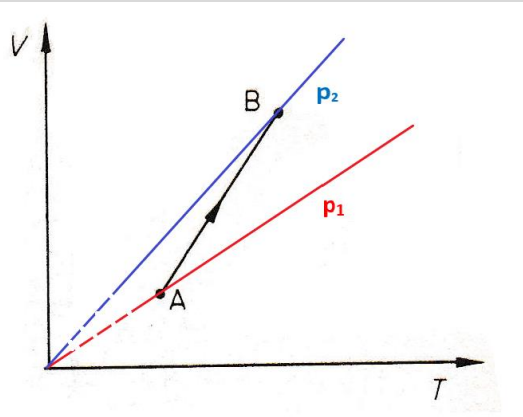
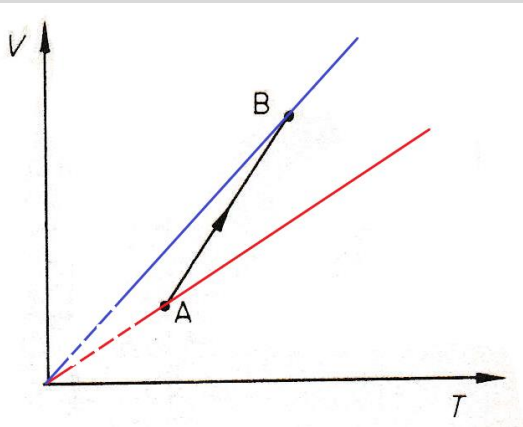
Megoldás

Ha az A és B állapothoz berajzoljuk az izobár állapotokat jelképező grafikonokat (amelyeknek az origóba kell futni), akkor a két egyenes meredekségéből következik, hogy B állapothoz tartozik a kisebb nyomás.

Mert meredekebb egyeneshez $V = \frac{n \cdot R}{p} \cdot T$ nagyobb $\frac{n \cdot R}{p}$ szorzó tartozik.

Tehát $\frac{n \cdot R}{p_2} > \frac{n \cdot R}{p_1}$. Azaz $\frac{1}{p_2} > \frac{1}{p_1}$. Ezt $p_1 \cdot p_2$ -vel szorozva $p_1 > p_2$ adódik.

Vagyis csökkent a nyomás.